

Ungt årsmöte i Lycksele 2003

Liksom tidigare år genomfördes VA yngres årsmöte i anslutning till Svenskt Vattens årsmöte. Denna gång var det förlagt till Lycksele i Lappland. Trots ett intressant och aktuellt tema var det endast ett 30-tal av nätverkets 400 medlemmar som inte lät sig avskräckas av det, för många av deltagarna, långa avståndet dit. På programmet stod först och främst föredrag och diskussion kring det angelägna ämnet "VA-verksamhet i olika organisationsformer". Utöver detta diskuterades VA yngres utveckling och avslutningsvis genomfördes tre studiebesök.

Inledning

Dagen inleddes av Ulf E Nilsson, teknisk chef i Lycksele kommun som hälsade alla deltagare välkomna till "Lapp-Stockholm" och gav en introduktion till VA-arbetet i Lycksele. Kommunen har ca 12 900 invånare och VA-verksamheten bedrivs inom kommunens tekniska förvaltning.

Ulf E Nilsson, teknisk chef i Lycksele kommun, inledde dagens program (bilden till höger).

Organisationsformer för framtidens VA

Birgitta Fritzdatter, konsult från VA-ingenjörerna AB, delade med sig av erfarenheter från bildandet av kommunalt bolag (bilden till höger).

För att ge deltagarna en god inblick i de olika organisationsformerna hade tre föredragshållare bjudits in, plus Luleås VA-chef.

Birgitta Fritzdatter, VA-Ingenjörerna AB

Först ut var Birgitta Fritzdatter, konsult från VA-Ingenjörerna AB och tidigare VA-chef i Umeå. Hon delade med sig av sina erfarenheter från Umeå vid bildandet av ett kommunalt bolag för VA och avfall, UMEVA. Som fördelar med ett kommunalt bolag nämnde Fritzdatter bland annat att ett bolags styrelse har större möjlighet att sätta sig in VA-frågorna än en teknisk nämnd. Ett kommunalt bolag innebär även kortare beslutsvägar vilket i sin tur leder till snabbare beslutsprocesser. Fritzdatter menade också att rekrytering underlättas av att det i många fall uppfattas som högre status att arbeta på ett bolag jämfört med en kommun. Dessutom finns en större frihet vid lönesättning och utbildning. En nackdel med denna organisationsform är risken för att bortse från samordningsvinster med annan kommunal verksamhet samt risken för en alltför tung administrativ kostnad.

Magnus Emanuelsson, Sydkraft AB

Som representant för privat bolag föreläste Magnus Emanuelsson, affärsutvecklare på Sydkraft AB vilka svarar för VA-verksamheten i Norrköping. I egenskap av elproducent har Sydkraft kunnat applicera många erfarenheter på VA-verksamheten t ex kundkontakter och debitering. Norrköpings kommun har tillsatt en tillsynsman som kan

begära in all ekonomisk redovisning från Sydkraft och därigenom har kommunen viss kontroll på VA-verksamheten. Emanuelsson pekade bl a på fördelen med en tydlig rollfördelning mellan kontroll och verksamhet som ges vid VA i privat bolag. Dessutom ökar kraven på effektivisering. Frågetecken kvarstår dock om vad som händer vid eventuell konkurs eller vid ett ägarbyte och huruvida det blir för stort fokus på att uppnå lönsamhet.

Stefan Marklund, Luleå kommun

Runt 250 av landets 290 kommuner har idag sin VA-verksamhet i förvaltningsform. Luleå kommun är en av dessa och deras VA-chef Stefan Marklund delgav sin syn på denna dominerande organisationsform. Bland fördelarna märktes ett gott internt samarbete samt god insyn i övrig kommunal teknik. Gemensam kommunal administration är även det en fördel. Bland nackdelarna nämnde Marklund att fokuset på VA-verksamheten ibland kommer i skymundan för t ex vård-skola-omsorg och att det kan vara besvärligt att skära bort "icke önskvärd" service. Ytterligare en nackdel är svårigheterna med insyn och förståelse för den egna budgeten.

Fredrik Mörtberg, advokatfirman Abersten

Det sista föredraget hölls av juristen Fredrik Mörtberg från advokatfirman Abersten. Han har tidigare suttit med i statens VA-nämnd och även arbetat som jurist på Kommunförbundet. VA-lagen har funnits sedan 1970 och just nu är det en ny lag på gång. Enligt VA-lagen är det kommunens sak att se till att VA-anläggning finns. Mörtberg förklarade att samma VA-lag gäller oavsett vilken organisationsform som används, med två undantag. Dessa är kommunens möjlighet att tillsätta tillsynsman och syssloman om VA-verksamheten sköts av privat bolag. Tillsynsmannens uppgift är att kontrollera att verksamheten utförs på ett tillfredsställande sätt. Syslomanen kan tillsättas för att sköta verksamheten om huvudmannen missköter verksamheten.

Gruppdiskussioner

Efter föredragen fördes gruppdiskussioner kring de olika organisationsformerna utifrån egna erfarenheter och idéer. Det

konstaterades att även om förvaltningsform oftast är det mest lämpliga i mindre kommuner kan kommunala bolag över kommungränserna vara en mer populär arbetsgivare. Kanske Lappland Vatten kan vara något att satsa på? Något att tänka på är också att om förvaltningsformen inte fungerar tillfredsställande i en kommun bör inte första steget vara att bilda bolag utan att titta på vilka förbättringar som kan göras inom förvaltningsformen. I samband med diskussion om privat bolag nämndes viss oro för att ägandet till VA-verksamheten skulle hamna utomlands.

Gruppdiskussion om olika organisationsformer.

VA yngre i framtiden

Under eftermiddagen diskuterades utvecklingen av VA yngre. Deltagarna var eniga om att det är bra att ha årsmötet i anslutning till Svenskt Vattens årsmöte. VA yngres årsmöte fyller en viktig funktion där man har en möjlighet att samla hela nätverket. Temat för mötet bör även fortsättningsvis vara brett och aktuellt och kan även tillåtas ha lokal anknytning som möjliggör studiebesök vid karakteristiska och kanske unika anläggningar.

Regionträffar

Regionträffar bör alltså hållas några gånger per år med varierande tema så att hela spektrat av verksamma inom VA lockas att delta. Svenskt Vattens nya hemsida kommer förhoppningsvis att ge bra möjligheter för informations spridning, det är viktigt att där finns uppdaterad information om möten och om hur man blir medlem i VA yngre. En intressant idé som diskuterades var möjligheten att starta e-postgrupper inom olika områden, t ex dagvatten, slam, anslutningar osv. Genom dessa ges tillfälle för nätverkets medlemmar att ansluta sig till intressanta områden och därigenom kunna diskutera olika frågeställningar eller bara få svar på

hur problem lösts på andra ställen. Detta är dessutom ett mycket bra sätt att knyta nya kontakter inom det egna arbetsområdet.

Studiebesök, middag och mingel

Innan mötet avslutades med middag bjöds möjlighet till studiebesök i Lycksele. Här fick deltagarna välja mellan de tre olika alternativen ledningstillverkning, slampelletering eller GIS-verktyg för ledningsdokumentation. I och med middagen var årsmötet officiellt avslutat och de som ville fick ansluta sig till den mingelkväll som inledde Svenskt Vattens årsmöte.